

ОТЧЕТ
ЗА ДЕЙНОСТТА НА
ДЪРЖАВНАТА АГЕНЦИЯ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА
ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

Дейността на Държавната агенция за българите в чужбина (ДАБЧ) през 2014 г. е осъществявана в съответствие със стратегическите цели, поставени пред институцията: *подобряване на демографското състояние на българската нация; запазване и развитие на националната, културната и духовната идентичност на българите по света; разпространение на положителния образ на България, на българската култура и история по света.*

ДАБЧ участва в изпълнението на Националната стратегия в областта на миграцията, убежището и интеграцията (2011 – 2020 г.), в частта „Политики към българите в чужбина“. В съответствие с мярка №56 е разработена Национална стратегия за българските граждани и историческите български общности по света. Тя е приета на 23 юли 2014 г. от Министерския съвет на Р България. Стратегически цели са ориентирани към: приобщаване и включване на българските граждани - временно или постоянно пребиваващи зад граница към държавния и обществено-политическия живот в България; съхраняване на българското етнокултурно пространство зад граница; подобряване на миграционния баланс на страната; разпространение на положителния образ на България по света; изграждане и поддържане на българско лоби в чужбина. Обсъждането на стратегията е специален акцент в програмата на Десетата юбилейна среща на българските медии от чужбина, проведена в периода 20 - 22 октомври в София и Босилеград. Дискусията е открита от вицепрезидента на Р България Маргарита Попова със слово и изложение по темата.

ДАБЧ участва в Междуведомствена работната група в изпълнение на актуализираната Национална стратегия за демографското развитие на населението в Р България (2012-2030), създадена със заповед на министъра на труда и социалната политика. Ангажиментите на агенцията са включени в осъществяване на дейностите по Направление 5.3. (Приобщаване към България на деца и младежи от Югоизточна Европа), Направление 5. 4. (Професионална реализация в България на млади българи с образование и опит, придобити в чужбина) и Направление 5.6 (Подобряване на информационното осигуряване на българите и българските общности).

I. Съхраняване и укрепване на идентичността и културата на българските общности зад граница

В началото на 2014 г. е изготвена програма на ДАБЧ за организиране на инициативи по приоритетните направления в нейната дейност. Тя се съобразява традиционно с бележитите дати и личности от националния ни календар, с юбилейни годишнини на български организации, училища и медии по света, както и със значими събития от живота на сънародниците ни в отделните страни и региони. Ежемесечно

програмата се актуализира според динамиката в развитието на структурите и съответно се включват нови инициативи.

1. Традиционни прояви с цел подпомагане на образованието, съхраняване на езика, историята, етническата памет и културата на българските общности

По-важните инициативи през отчетния период са:

1.1. *Организиране на петото издание на инициативата „Българка на годината”, учредена от ДАБЧ*

По регламент носители на отличието, носещо името на Св. Злата Мъгленска, могат са българки от чужбина с принос за: опазването и развитието на българското национално самосъзнание и културната идентичност на сънародниците ни по света; защитата на българското национално достойнство; успешното развитие на български сдружения в чужбина (културни и професионални организации, училища, медии и др.); организирането и участието в посветени на България благотворителни акции и хуманитарни проекти; популяризирането на нашата култура, историческо наследство и традиции в съответните държави. Комисията, председателствана от проф. Боряна Христова, директор на Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий”, с представители на БНТ, БНР, Столичната библиотека, ДАБЧ и българските общности в чужбина избира между 23 номинации. Те са изпратени от организации и инициативни групи от Белгия, Великобритания, Германия, Гърция, Испания, Казахстан, Кипър, Молдова, Нова Зеландия, САЩ, Украйна, Франция, Хърватия и Чехия. На тържествена церемония в Националната библиотека на 7 март официално са обявени носителките на отличието за 2013 г. – Сирма Зидаро от Чехия и Снежина Мечева от Лондон.

1.2. *Отбелязване на бележити дати от националния календар*

• По повод 19 февруари, годишнината от гибелта на Апостола

ДАБЧ участва в официалното откриване на бюст-паметник на Васил Левски в Димитровград. На церемонията присъстват премиерите на България и Сърбия.

• По повод 3 март

ДАБЧ взема участие в честването на 100-годишнината от основаването на Дружеството на българите в Унгария. То съвпада с посещение на и. д. председателя на ДАБЧ там. По същото време се открива чешма - паметник на българските градинари в Будапеща. Под патронажа на вицепрезидента на България Маргарита Попова и президента на Унгария Янош Адер в салона на Българския културен дом в града се провежда посветен на 3 март празничен концерт. От страна на ДАБЧ са връчени почетен плакет на Дружеството на българите в Унгария по случай юбилея и паметен медал „Иван Вазов” на Димитър Танев, председател на дружеството.

ДАБЧ съдейства за отбелязването на Националния празник 3 март в Канада с провеждането на фестивал (Bulgarian Day Festival). Организатор е Българското културно-просветно дружество “Св. Св. Кирил и Методий”, Ванкувър, Канада, с подкрепата на кметство Бърнаби (район на Ванкувър). По молба на организаторите е

предоставен филмов материал и е издействано разрешение за излъчването му пред публика. Изпратен е също така комплект от 12 филма „Това е България“. м. март

- **По повод 24 май** (*тържествата на българските неделни училища са представени в съответния раздел на отчета*)

Девети събор на българите в Микулчице, Чехия. Организиран е от Българската културно просветна организация (БКПО) в Чешката Република. Официални гости от България са Ваня Добрева, председател на комисията по образованието и науката в 42-то НС, Атанаска Тенева, заместник-министър на образованието и науката, Георги Пирински, бивш председател Народното събрание, Йордан Янев, и.д. председател на ДАБЧ. В програмата на посещението е включено полагане на цветя на военното гробище „Олшани“ в Прага, където са паметниците на седемнайсетте българи, загинали в Пражкото въстание през 1945 година. И. д. председателят на ДАБЧ връчва почетни грамоти за оказана подкрепа при изграждането на паметника в Микулчице, както и за приноса при осъществяването на ежегодния Събор на българите в града на кмета на община Микулчице Йозеф Хелешич и на Франтишек Синек, директор на музея „Слованске храдище“. За дългогодишна всеотдайна дейност, посветена на съхраняването на националната културна и духовната идентичност на българите, с почетен знак на ДАБЧ са отличени Михаил Андреев, председател на Клуба на БКПО в гр. Кладно, и Александър Александров, дългогодишен сътрудник в Българския дом в Прага. С най-високото отличие на ДАБЧ паметен медал „Иван Вазов“ са удостоени Янчо Янев, председател на Клуба в гр. Усти над Лабем, и председателят на БКПО в Чехия Антон Стамболийски. На събитието присъстват около 200 българи от Бърно, Прага, Усти над Лабем, Кладно и гости от България. 10 – 11 май

- **По повод 2 юни**

Ежегодни Ботеви дни във Виена и Голс и полагане на венци пред паметника на поета-революционер в Голс. От страна на ДАБЧ е оказано съдействие на БКПО «Кирил и Методий», изпратен е поздравителен адрес до организаторите и гостите, събитието е отразено на сайта на агенцията. Началото на инициативата е положено през 2001 г. с организирането на първата научна конференция в «Дом Витгенщайн» и откриването на паметник на Хр. Ботев в парка на ЮНЕСКО в Голс, съвместно с Министерството на културата и МВНР.

- **По повод 6 септември**

ДАБЧ съдейства на Дружество за български език и култура” в Цюрих за отбелязване на 6 септември, Деня на Съединението. Предоставени са комплект мъжка и дамска тракийски носии по повод на фолклорния празник, организиран от дружеството с участието на Детския танцов ансамбъл „Хорце” от Габрово и фолклорни формации, основани от сънародниците ни в Швейцария. Дружеството е удостоено с Почетен плакет на агенцията по случай 10-годишния му юбилей. За българското училище към „Родна реч” са осигурени издания за попълване на библиотечния фонд. Почетният плакет е връчен от представител на българското посолство.

- **По повод 29 октомври, Ден на бесарабските българи**

Оказано е съдействие по провеждането на празничния концерт в Централния военен клуб. Главни организатори са Културно-просветното дружество за връзки с бесарабските и таврийските българи „Родолубец“, подкрепено от Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва. В концерта участват възпитаници на Софийската духовна семинария – бесарабски младежи, Народният хор и оркестър при ансамбъл „Гоце Делчев“, танцовият състав към читалището в с. Алдомировци, детският ансамбъл към Националния дворец на децата. С поздравления към участниците и гостите в залата се включват Илия Луков и Надежда Неделчева, солистка на ансамбъл „Филип Кутев“. Приветствия са поднесени от ген. Стоян Топалов, председател на Съюза на запасните офицери, Димитър Владимиров, и.д. председател на ДАБЧ, и Н. Пр. Микола Балтажи, посланик на Украйна. 28 октомври

- 2. **Отбелязване на бележити годишнини на организации и институции, свързани с живота на сънародниците ни в чужбина**

- **Участие в тържествен концерт, посветен на 10-годишния юбилей от създаването на Асоциацията за култура „Т.А.Н.Г.Р.А“- Мадрид.**

Организацията е удостоена с паметен плакет на ДАБЧ за изключителен принос в популяризирането на българската култура и традиции в Испания. Концертът се реализира под патронажа на Н. Пр. Костадин Коджабашев, посланик на България в Мадрид. Агенцията е удостоена от Асоциацията за култура „Т.А.Н.Г.Р.А. – Мадрид с благодарствена грамота за „оказаната подкрепа и коректност пред десетгодишната дейност на сдружението“. 15 юни

- **Участие в честването на 10-годишнината на Тараклийския държавен университет в Р Молдова и удостояване с отличия на ДАБЧ на видни представители на българската общност**

Сред официалните гости на тържеството от молдовска страна са премиерът Юрие Лянка, заместник-министърът на образованието Лорета Хандрибура, представители на академичната общност и на организациите на българите. На официалната церемония главният секретар на ДАБЧ Димитър Владимиров връчва отличията на агенцията на видни представители на българската общност: паметен медал „Иван Вазов“ на Иван Грек за съществен принос в изследването на историята и настоящето на бесарабските българи в Украйна и Молдова, както и по повод на неговия 75-годишен юбилей; паметни медали „Паисий Хилендарски“ на и. д. ректора на ТДУ Мария Паслар и на проф. Николай Русев; почетни грамоти на преподавателите Мария Калчева, Мария Рябой, проф. Димитър Пармакли и на ръководителите на танцовата и вокалната група към университета Виталий Терзи и Татяна Кайряк. 1 октомври

- **Честване на 20-годишнината от създаването на Научното дружество на българистите в Р Молдова**

Дружеството, председателствано от проф. д.и.н. Николай Червенков, е инициатор на прояви, посветени на паметните събития от българската история. То има значителен

принос за изучаването на български език и история на българите в Молдова, както и за развитието на културните връзки с България. По време на тържественото заседание, проведено в Бюрото по междуетническите отношения към Министерския съвет на Р Молдова, е прочетен поздравителен адрес от ДАБЧ. Посланикът на Р България връчва паметните медали «Паисий Хилендарски», с които са удостоени доц. д-р Надежда Кара, известен учен-българист и педагог, ръководител на секция «Българистика» към Академията на науките на Молдова, и доц. д-р по история Елена Рацеева, декан на Антропологичната школа в Кишинев. 20 юни

3. Съхраняване на езика

- **Участие в Международния ден на майчиния език в с. Иваново, Сърбия**

Осъществено е посещение на експертно равнище по покана на организаторите: Местната заедница на Иваново, Домът на културата и основното училище „Моша Пияде” в Иваново. В седмото издание на инициативата, чиято цел е популяризиране на българския език и култура, както и на езиците на други национални малцинства в региона, участват всички български организации и училища в сръбски Банат, в които се изучава български език. От агенцията са предоставени материали на училищата в Иваново, Панчево и Омолица. Българското посолство в Белград е представено от ръководителя на консулската служба Николай Труканов. Сред гостите е и кметът на Панчево Павле Раданов. 21 – 22 февруари

- **25-та Олимпиада по български език в Р Молдова**

Организирана е от молдовското Министерство на образованието. Участници в заключителния кръг са 50 ученици от гимназиалните класове в Кишинев и районите на Тараклия, Кантемир, Льова, Каушани и АТО Гагаузия. Победител от 12 клас е Галина Славова от Теоретичния лицей в Твърдица, която получава правото за обучение в български ВУЗ по избор без приеман изпит. В програмата са включени концерти с изпълнения на ученици от Теоретичния лицей „Васил Левски” в молдовската столица и фолклорни групи към Българската община в Гагаузия. По повод юбилейното издание на олимпиадата, от името на ДАБЧ е поднесено приветствие към участниците от временно управляващият посолството на Р България, връчени са и почетни грамоти на преподавателите с дългогодишен принос в съхраняването на българския език. От ДАБЧ е изпратен също така награден фонд за всички призьори на олимпиадата. 10 – 12 март

4. Участие в научни форуми по проблеми на миграциите

- **Научна дискусия „Исторически миграции на бесарабските българи”**

Организирана е съвместно с ИЕФЕМ. В рамките на инициативата са прочетени научни съобщения от Иван Думиника и проф. Николай Червенков, председател на Научното дружество на българистите в Молдова. Представени са шест издания – научни изследвания на историческа, етнографска и лингвистична тематика: „България: метрополия и диаспора” - сборник по случай 65-годишнината на проф. Николай Червенков, изд. Кишинев 2013 г.; „Петро-Павловская църковь села Чийшия

(Городнее)”, автор проф. Николай Червенков, 2013 г.; „Храм Успения Божией Матери села Кирсова, исторически аспекти”, автор Иван Думиника, изд. Кишинев, 2012 г.; „Тараклий 200 лет”, том I-1813-1940 г., автори Н. Червенков и Ив. Думиника, изд. Кишинев, 2013 г.; „Петър Кайряк Тараклия и тараклийци”, съставители Н. Червенков и Ив. Думиника, изд. Кишинев, 2014 г.; „Бесарабските българи: наука, култура и език”, (сборник по случай 25-тата годишнина на групата „Етнология на българите” в Центъра по етнология на Института за културно наследство на Академията на науките на Молдова и 20-тата годишнина на Научното дружество на българистите в Р Молдова). И. д. председателят на ДАБЧ Йордан Янев връчва почетния знак на агенцията на младия учен Иван Думиника, автор и съавтор на голяма част от представените издания. Сред участниците в конференцията са проф. Благовест Няголов от Института за исторически изследвания на БАН, научни сътрудници на Института по етнология и фолклористика. 18 март

- **Научна конференция по международна миграция**

Проведена е в рамките на българо-швейцарски проект, продължен през 2014 година. Организатор е Институтът за икономически изследвания при БАН. Сред участниците са представители на ИИИ при БАН, на университетите в Касел (Германия) и Фрибург (Швейцария), както и изследователи от Испания, Албания, Македония. Изнесени са презентации за миграционните движения в Западна Европа. От директора на дирекция „Български общности и информационна дейност” в ДАБЧ е предоставена информация за развитието на миграционния поток от България към Германия в периода след 2007 г. и състоянието на българската общност в Германия. м. февруари

- **Научна конференция „Българи в чужбина, чужденци в България: институции, организации, общостен живот“**

Организатор е Институтът за етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН. Във фокуса на изследователските търсения попадат различен тип миграции от и към България, засягащи отделни исторически периоди, като акцентът е върху новите миграционни вълни след демократичните промени през 1989 година. Засегнати са проблеми, свързани с институционализирането на българските общности в чужбина (структури, създадени от сънародниците ни с различен профил на дейност), ролята на българските национални представителства за мигрантските ни общности в чужбина, представителството на имигрантите в България и др. С пленарни доклади участват известни учени в областта, сред които проф. Юлияна Рот от университета в Мюнхен и доц. д-р Анна Кръстева от НБУ. От страна на ДАБЧ е изнесена информация за приоритетите на дейност, свързани с организационното развитие на българските общности в чужбина. 29 и 30 септември

- **Международно изложение на книгата в Кишинев**

Организатори на българското участие са Държавният културен институт (ДКИ) към министъра на външните работи на Р България и българското посолство в Кишинев, а от страна на домакините - Министерството на културата, Националната библиотека и Общността на библиофилите „Паул Михаил”. По повод провеждането на изложението

чрез ДКИ са изпратени много издания на агенцията от началото на нейното основаване, посветени на историята и съвременното състояние на българските общности в различни държави или региони: Централна Европа, Югоизточна Европа, Австралия, Северна Америка. След приключването на инициативата книгите са предоставени за нуждите на структури и образователни институции на сънародниците ни в Молдова. 31 август – 4 септември

Други инициативи

- **Партньорство в провеждането на Втори международен фолклорен конкурс – надпяване, надсвирване и надиграване „Северняшки славеи”, Сухиндол**

Инициатор и главен организатор е сдружение "Анна-фолкарт", подпомогнато от община Сухиндол, Съюза на енолозите в България, съвместно с Министерството на културата, Държавната агенция за българите в чужбина и ВТУ "Св. св. Кирил и Методий". В деня на откриването е проведена научна конференция на тема: „Мястото на хляба и виното в празничната култура на българите”. Във фестивалната вечер участват и българи от чужбина: Клуб „Яне Сандански” от Ново село, Македония, Фолклорен ансамбъл „Български сърца” от Новые Трояны, Украйна, Фолклорен ансамбъл „Палуценка” от Стар Бешанов, Румъния. Присъдени са награди в категориите надпяване, надсвирване и надиграване. За участниците от чужбина е осигурен награден фонд от агенцията. В рамките на фестивала са организирани конкурси за замесване на обредни хлябове, дегустация на вина от България, както и Театър на трохите, представен от Мрежа хлебни къщи – гр. Габрово. 19 – 22 септември

- **Участие в откриването на фотоизложбата „Бесарабските и таврийските българи: Хроника на 20 век”**

Фотоизложбата е в рамките на отбелязването на 136 години от освобождението на Сливен. Организатори са младежкото сдружение „Актив” към Конгреса на българите в Украйна – партньор на ДАБЧ по реализиране на младежки проекти, Центърът по българистика към Мелитополския университет „Богдан Хмелницки” и с подкрепата на мелитополското дружество за българска култура „Балкани”. Представени са снимки на забележителната история на много семейства от български села в Бесарабия, Таврия и Крим, като най-старата фотография е от 1901 година. Инициативата е открита от кмета на Сливен в присъствието на гости от Украйна и Молдова. От името е на ДАБЧ е поднесено приветствие към инициаторите и организаторите, а събитието е отразено на сайта на агенцията. 17 януари

- **Партньорство в провеждането на Деветия международен фестивал „Музите” в Созопол**

Инициатор и главен организатор е едноименното сдружение, председателствано от Христина Кръстева. Участват над 800 представители на различни жанрове на изкуството от Русия, Украйна, Беларус, Литва, Латвия, Естония, Унгария, Словакия, Румъния, Словения, Финландия и България. В програмата е включена изложба с наградени творби от конкурса по изобразително изкуство „България в моите мечти”,

учреден от Държавната агенция за българите в чужбина за деца от българските общности. В Читалище „Отец Паисий” в Созопол са представени 30 рисунки на деца на наши сънародници от 18 държави, отличени в различни години от провеждането на конкурсната проява. Като един от партньорите на фестивала, ДАБЧ поднася поздравление на организаторите и домакините от името на и. д. председателя на агенцията и удостоява със специална награда за отлично представяне Образцов танцов ансамбъл „Катюша” от гр. Измаил, Украйна. м. юли

- **Съдействие за посещението на Фолклорен ансамбъл „Зорница” (Будапеща) в България**

Целта е участие в 14. Събор за народно творчество „Пирин пее” в местността Предела на 2 август 2014 година. Посещението е съпроводено с деветдневна програма от семинари за изучаване на български фолклор в Пиринския район (Симитли, Банско, Ковачевица, Мелник, Рожен и др.). Ансамбъл „Зорница”, основан през 2000 г., е един от двата чуждестранни госта на „Пирин пее 2014”. За доброто си представяне е награден с грамота и плакет от организаторите. От ДАБЧ са поети разходите за транспорт в рамките на страната на 10-членния състав. 29 юли – 6 август

5. Систематизиране на работата с най-младото поколение

5.1. Основни направления

Грижата за най-младото поколение българи зад граница и съхраняването на националната им идентичност е сред основните приоритети на агенцията още от началото на нейното създаване. Програмата за отчетния период, посветена на децата от българските общности, е изготвена през м. януари и се актуализира ежемесечно. Част от дейностите са реализирани в сътрудничество с организации от неправителствения сектор и държавни институции.

През отчетния период дейността на агенцията е ориентирана в следните главни направления: *мониторинг* върху състоянието на българските училища в чужбина; *подпомагане и популяризиране* на тяхната образователна и културна дейност; *консултиране* по проблеми, свързани с основаването, финансирането и статута на образователните структури; *иницииране* на форуми за повишаване на ефективността на образованието и разпространението на българския език и култура зад граница; осъществяване на прояви, посветени на съхраняването на *националната идентичност*; *издателска дейност*, посветена на децата от българските общности по света.

5.2. Мониторинг и оптимизиране на взаимодействията с училищата в чужбина

През отчетния период са поддържани редовни контакти и взаимодействия с всички български училища в чужбина. Новите структури се регистрират на административния сайт, промените в контактната информация се актуализират своевременно. В информационния портал на ДАБЧ „Родина” са публикувани всички изпратени до агенцията информации за организирани тържества по повод на Баба Марта, Националния празник на България, Деня на българската просвета и култура и на

славянската писменост, различни празници, свързани с българските традиции и други прояви. Периодично се обновява информацията за броя и местоположението на българските училища в чужбина, независимо от техния статут. Към края на м. ноември общият брой на българските неделни училища е 227, от които 154 функционират на територията на Европа. Най-голям е броят на училищата в САЩ (47), следван от Испания (37) и Украйна (24). Държави, в които има относително голям брой български училища, са също така Великобритания (15) и Германия (15).

Около 25 % от всички неделни училища не получават финансиране от българската държава по реда на ПМС №334 или НП „Роден език и култура зад граница”. Основните причини са: липсата на официална регистрация; невъзможността да се изпълнят изискванията на МОН за норматив на часовете; затрудненията по намиране на кадри с подходяща педагогическа квалификация и натрупан опит; нуждата от време за стабилизиране на новосформираните структури. С цел проучване на състоянието на преподаване на български език в тях, както и на проблемите в развитието им, през м. април е осъществено анкетно проучване на всички организирани форми на обучение по БЕЛ в чужбина. Анкетата обхваща 42 български училища в 15 държави, 6 курса по български език в Аржентина, Турция и Украйна и 22 паралелки по български език, финансирани по местни програми, предназначени за интеграция на деца от чужди национални групи в Германия, Швейцария, Канада и Австралия. Общият брой на посещаващите занятията в тези структури през учебната 2013/2014 г. е 1 406 души - деца в предучилищна възраст, в началния, средния и горния курс и сравнително малко на брой възрастни представители на българските общности. Формулираните въпросите в анкетната карта засягат програмата, по която се води обучението, преподаваните дисциплини, седмичния брой на часовете по БЕЛ, застъпената културна дейност, подкрепата от местната власт и/или сдруженията на сънародниците от съответния регион. В свободна форма са споделени проблемите, затрудняващи организацията на учебния процес. Отговорът на последния въпрос „Каква подкрепа очаквате от ДАБЧ?“, дава възможност за една пълноценна и адекватна подкрепа на учебните звена, основани от сънародниците ни в чужбина.

ДАБЧ поддържа връзки и подпомага според възможностите си обучението по български език и литература в държавни училища в рамките на образователната система на Сърбия, Румъния, Молдова, Украйна и Канада. Техният общ брой е 98.

5.3. Участие на ДАБЧ в създадените към Министерството на образованието и науката (МОН) междуведомствени комисии

ДАБЧ участва в цялостното координиране и реализиране на образователната политика на българската държава зад граница и има прякото участие в комисии, създадени към Министерството на образованието и науката.

- **Комисия по реализиране на Националната програма „Роден език и култура зад граница” и ПМС № 334/2011 г., определена от министъра на образованието и науката със заповед от м. октомври 2013 година**

През отчетния период е осъществено следното:

- актуализиран е списъкът на българските неделни училища в чужбина, които имат право да получат финансови средства по реда на ПМС № 334/2011 г. през учебната 2014/2015 година. Броят на учебните звена е 136 в 29 държави. За учебната 2014/2015 г. размерът на отпуснатите средства е 5 333 905 лева;

- с подновяването на Националната програма „Роден език и култура зад граница” за 2014/2015 учебна година, от ДАБЧ е изпратена информация относно условията за кандидатстване до всички български училища, които не са в списъка по ПМС № 334. При необходимост се осъществяват консултации с ръководителите и учителите, като се обръща специално внимание на новите образователни структури. Разгледани са изпратените проекти, а размерът на отпуснатите средства възлиза на 767 844 лв. за 65 училища (неделни и държавни) с включено обучение по български език.

• **Постоянна междуведомствена комисия по въпросите на образователната дейност сред българите в чужбина, създадена с Решение № 465 на Министерския съвет от 23 юни 2011 година**

Осъществени са следните дейности:

- в рамките на утвърдения График на дейностите на комисията са организирани Информационни дни на българското висше образование/Кандидат-студентска борса в Молдова, Украйна и Сърбия за набиране на студенти по реда на ПМС № 103/1993 г., съвместно с МОН. Програмата на информационните дни е изготвена от ДАБЧ и е осъществена с участието на представители на институцията. Информационните дни в Молдова са трето издание и са организирани през периода 8 – 13 април в Кишинев и Тараклия. В Сърбия информационните дни са проведени за първи път - на 2 и 4 април, съответно в Димитровград и Босилеград. В Димитровград участват всички 49 абитуриенти от гимназията, както от българските паралелки, така и от сръбските, които изучават български език по 2 часа седмично. В Босилеград, поради противоборството между кмета и председателя на КИЦ – Босилеград, участват за съжаление по-малко абитуриенти.

- определят се правилата за работа на комисията при приемане на студенти, докторанти и специализанти по реда на ПМС 103/1993 г. и ПМС 228/1997 г. през учебната 2014/2015 г., като ДАБЧ участва в провеждането на кандидат-студентската кампания. Представители на ДАБЧ са включени в работни групи по приемане на документи и провеждане на изпитите в Молдова и Украйна (23 юни – 8 юли), Сърбия (27 – 28 юни и 2 – 3 юли), Албания и Косово (24 юли – 1 август). Документите на кандидат-студентите от Украйна са разгледани в Болград и Одеса, съответно на 29 юни и 2 юли.

5. 4. Организиране на работни срещи; участия във форуми

През периода 25 – 27 април ДАБЧ участва в конференцията „Модели за качествено изучаване на българския език в чужбина”, проведена в Българския културен институт „Дом Витгенщайн” във Виена. Форумът е организиран от МОН и Асоциацията на българските училища в чужбина (АБУЧ) със съдействието на Посолството на Р България, Българския културен институт „Дом Витгенщайн” и Българо-австрийското училище „Св. Св. Кирил и Методий” във Виена. Гости на

конференцията са българските посланици в Унгария и Словакия. Поднесен е поздравителен адрес от името на и. д. председателя на ДАБЧ Йордан Янев. В дневния ред на конференцията е включен доклад на директора на дирекция „БО и ИД“ Коянка Димитрова „Организираните форми на обучение по български език и литература в чужбина“. В него са използвани данните и изводите от анкетното проучване на агенцията на всички образователните структури, намиращи се извън системата на финансиране от българската държава, като същевременно е отделено място на проблемите в държавните училища в Украйна, Молдова, Румъния и Сърбия, в които има включено обучение по български език. За първи път е обърнато специално внимание на обучението в български паралелки в рамките на местни интеграционни програми в Швейцария, Канада, Германия и Австралия.

През отчетния период са удостоени с отличия на ДАБЧ няколко български неделни училища в чужбина, които през 2014 г. отбелязват юбилейни годишнини. С паметен медал „Паисий Хилендарски“ са отличени: Българското училище към Посолството на Р България в Москва (по случай 40 години от основаването му); Българското училище към ПП на Р България при ООН в Женева (по случай 30 години от основаването му); Българското неделно училище „Св. Кирил и Методий“ в Бостън (по случай 15 години от основаването му). С плакет и грамота на ДАБЧ са удостоени Детски хор и училище „Гергана“ в Ню Йорк (по случай техния 10-годишен юбилей). Отличията на ДАБЧ са връчени от ръководителите на дипломатическите ни мисии в съответните градове, а тържествата са отразени на сайта на ДАБЧ и в портал „Родина“.

5. 5. Инициативи

Основно събитие през първата половина на 2014 г. е организирането и провеждането на **Четвъртата младежка спартакиада**, насочена към младото поколение българи от държави в Югоизточна Европа. След Каварна, Банско и Варна през изминалите години, спортното събитие през 2014 г. е проведено в Националната спортна база в к. к. „Златни пясъци“. Участват 160 юноши и девойки и 37 ръководители от Украйна (Болград и Одеса), Молдова (Кортен, Тараклия, Паркани и Кишинев), Румъния (Дудещи Веки – Банат), Сърбия (Босилеград, Димитровград, Иваново, Омолица, Панчево). Спортните дисциплини, по които са проведени съревнованията, са футбол за момчета и волейбол за момичета в отбори по 10 човека. В рамките на инициативата са организирани вечери на представяне на културите и взаимно опознаване на младежите. За всички участници са закупени спортни екипи и футболни топки за отборите. Спартакиадата е подкрепена от Младежкия олимпийски клуб към НСА и Министерството на младежта и спорта. 27 - 30 май

Най-популярните инициативи на агенцията в програмата, ориентирана към съхраняването на националната идентичност на децата от българските общности по света, са **детските конкурси: за рисунка „България в моите мечти“; за есе „Стефан Гечев“; по пеене „Прехвъркна птичка“**. През 2014 г. инициативата е под патронажа на вицепрезидента на Р България Маргарита Попова. Конкурсите са обявени през м. януари, като информацията е разпространена до всички български училища в чужбина. След изтичането на крайния срок за получаване на творбите и музикалните изпълнения (30 април) са проведени комисии за оценка и класиране на участниците в трите

конкурсни прояви. Официалната церемония по връчване на наградите на победителите и откриване на изложба с отличените художествени творби е проведена на 25 юли в Съюза на архитектите в България. Сред гостите са български учители и ръководители на български неделни училища в чужбина, представители на МВнР, МОН, на дипломатическия корпус, НПО и медиите. През 2014 г. броят на участниците е: в Конкурса по изобразително изкуство, 14. издание – 820 деца от 23 държави; в Литературния конкурс, 18. издание – 208 деца от 19 държави; в Конкурса по пеене, 5. издание – 223 деца от 11 държави. Присъдени са общо 106 награди.

Сред другите прояви от програмата на ДАБЧ, насочена към съхраняването на националната идентичност на децата от българските общности, по важни през отчетния период са:

- **Традиционно съдействие за организиране на Коледни тържества за децата от Босилеград и Димитровград**

Осигурен е транспорт за гостуването на кукления театър „Илкова” към Театрална агенция „България” със спектакъла „Снежната улица”. Привлечени са фондацията „За хората”, Съюза на енергетиците в България и Рекламна агенция „Интел Дей Солушънс” за предоставяне на подаръци и лакомства за децата. м. януари

- **Провеждане на Трето издание на инициативата „Коледа в нас”**

Главни организатори са Детската телевизия „Аз мога, аз знам”, БУЦ «Знание», Чикаго, САЩ, с подкрепата на ДАБЧ, Столичната община и Националния дворец на децата (НДД). За участие са привлечени представители от българските общности в Украйна, Сърбия, САЩ, Испания, Канада, Австрия и Германия. Поети са разходите в размер на 950 лева за озвучаване на тържеството в НДД, на което са обявени отличените участници и е организиран концерт на детски състави от София. В рамките на проявата са обявени резултатите от първия фотоконкурс за деца от българските общности в чужбина и България на тема «Уловете коледния дух». м. януари

- **Втори Международен конкурс за Васил Левски**

Организиран е от БУЦ „Знание”, Чикаго, със съдействието на ДАБЧ, ГК на Р България в Чикаго, НДД, в. "България сега", EUROCHICAGO, Фондацията „Приятели на Чикаго, Съюза на българските писатели в САЩ и по света, Творци без граници. ДАБЧ логистично подкрепя инициативата с огласяване ѝ на портал „Родина” и осигуряване на награден фонд за 15 отличени участници от чужбина. Класирани са деца от Хатива (Испания), Чикаго (САЩ), Калгари (Канада) и Братислава (Словакия) м. февруари

- **Осигуряване на награден фонд от книги за олимпиада в Чикаго**

Тя се провежда сред българските ученици в Чикаго и е посветена на Васил Левски. Организирана е от Българо-Американски център за културно наследство, съвместно с български училища в Чикаго.

- **Съдействие на Германско-българското дружество за образование „В. Левски” във Франкфурт за отбелязване на Националния празник на България**

Тържеството е открито в голяма зала в обществена сграда със слово на Людмила Шнайдер, председател на Дружество „Васил Левски”. Следват литературно-музикални изпълнения на учениците от българското училище към организацията. Присъстват 700 души: български студенти, млади професионалисти, семейства с малки деца, включително от смесени бракове. Събитието е уважено от лидери на организационни структури от Франкфурт, Щутгарт, Манхайм и Дармщат. Поздравления към участниците, организаторите и гостите са поднесени от името на ДАБЧ и консулството на Р България във Франкфурт. За нуждите на българското училище „В. Левски” и по молба на председателката на сдружението от агенцията са предоставени четнически калпачета за всички ученици. 9 март

- **Традиционно съдействие за провеждане на Международния детски Великденски фестивал „Борене на яйца” в Босилеград**

От страна на Държавната агенция за българите в чужбина са осигурени подаръци за децата-участници и подходящи издания. м. април

- **Участие на ДАБЧ във Фестивала на детската книга в Сливен**

Поднесен е поздравителен адрес до организаторите и домакините. Изнесен е доклад на експерт от ДАБЧ с презентация на дейността на институцията, посветена на децата от българските общности по света. Предоставени са книги – издания на агенцията за фонда на библиотеката «Сава Доброплодни», главен организатор на фестивала. В кръглата маса «Децата и четенето – между традиционната и електронната книга» участват български творци от Ниш, Атина и Мюнхен. м. май

- **Олимпиада по български език и езикова култура за учениците от средните училища в Босилеград, Димитровград, Звонци и Иваново**

Организатор е Матица на българите в Сърбия със съдействието на Министерството на просветата на Р Сърбия. През 2014 г. републиканското състезание се провежда в с. Божица, община Сурдулица. От ДАБЧ е подготвен дарителски фонд от 90 книги за награди на победителите и приветствие от името на и. д. председателя на агенцията. 25 май

- **Проект „Българската народна мъдрост по света: изложба и концерт” в музея Земята и хората**

В рамките на този проект в изложбата са включени отличени творби на деца от България и чужбина по темата «Българските митове и легенди». Отправен е поздравителен адрес към Фондация «Детето и фолклора». Инициативата е посветена на Международния ден на детето. 2 юни

- **Съдействие на ДАБЧ за организиране на поетична среща по повод патронния празник на ОУ «Хр. Ботев» в Димитровград, Р Сърбия**

Оказано е съдействие за организиране на поетичен рецитал в Димитровград с участието на поета Григор Константинов от София и председателката на фондация

„Св. Евтимий, Патриарх Български” Надежда Мадолева. На срещата с децата от училището присъстват писателите Денко Рангелов от Ниш и Неделко Терзич от Стремска Митровица. По време на срещата директорката на училището Катарина Симеонов и главният секретар на ДАБЧ Димитър Владимиров връчват грамоти на отличени ученици, участвали в различни фестивали и конкурси в България през учебната година. 12 юни

- **Участие в „Ден на откритите врати”, под надслов „Аз знам! Аз мога!”**

Организатори са Първо българско училище „Св.Иван Рилски” - Мадрид и гимназия „Йордан Йовков” – Мадрид с подкрепата на Асоциация „Балкан”- Мадрид, с председател Петя Цанева. Подготвена е богата програма, в която са включени открити уроци с ученици от 1 – 3 клас, състезание „Обичам България” с ученици от 6-8 клас и викторина: „Обичта към България в творчеството на нашите писатели” с учениците от гимназиалните класове. По време на литературно-музикална програма е поднесено поздравление към училището и е връчен паметен плакет на ДАБЧ на Първо българско неделно училище "Св.Иван Рилски" - Мадрид по случай 10-годишния юбилей (2013 г.) за принос в съхраняването на българския език и духовност и българските традиции в Испания. 15 юни

- **Съдействие за участието на Българо-австрийското училище в Международния ден на детето/EUKidsDay в Австрия**

Организатор е Търговската камара на Долна Австрия, съвместно с Федералното министерство за наука, изкуство и култура на Австрия, представителството на ЕК в Австрия, информационното бюро на Европейския парламент, Федералното министерство на европейските и международни въпроси, Федералното канцлерство и Австрийското дружество за европейска политика. Предоставени са рекламни брошури, дискове, мартеници и други материали за подкреждане на българския информационен щанд в Санкт Пьолтен. м. юни

- **Празник на талантите; празник на българските деца от района на Валенсия и региона**

Провежда се по инициатива на Асоциацията „Бялата лястовица” – Валенсия и Българското училище „Родолубие” – Валенсия. От ДАБЧ е изпратен награден фонд за участниците в конкурсните прояви в категориите рецитация, песен, музика, фотография. Събитието е отразено на сайта на агенцията. 23 ноември

- **Шесто издание на Фестивала на българите по света „Аз съм българче” 2014**

Организатор е Асоциацията за култура „Т.А.Н.Г.Р.А” (Мадрид) с партньори и домакини през 2014 г. Републиканското самоуправление на българите в Унгария и Българското училище за роден език в Будапеща. Традиционно ДАБЧ е партньор в неговото осъществяване, като е осигурен голям награден фонд за отличените деца в три категории: изобразително изкуство, литература и пеене. Броят на участниците е през 2014 г. е 40 организации и училища от Испания, Украйна, Чехия, Унгария, Нидерландия, Словакия, Австрия, Сърбия, Молдова, Германия, и Ирландия. В

програмата на фестивала са включени следните: откриване на изложба на наградени рисунки в конкурсите „Мой град, мой свят” и „Аз съм българче”; кръгла маса „Организация на учебния процес в българските училища в чужбина” с участието на представители от МОН и гала-концерт на лауреатите. От ДАБЧ участват и д. председателят Димитър Владимиров и експертът, отговарящ за взаимодействията с българската общност в Испания. С инициативата е закрита юбилейната година, посветена на 100-годишнината от основаването на Дружеството на българите в Унгария. 21 - 23 ноември

- **Среща на представители на ДАБЧ с ръководството и учениците на българското училище „В. Левски” - Александрополис**

Срещата е по повод подкрепата на ДАБЧ за новите филиали в Ксанти, Кавала и Орестиада. Със средства на агенцията са предоставени, по молба на училищното ръководство, учебници и пособия за новите филиали. Обсъдени са проблеми, свързани с учебния процес, специално отношението на местните власти в Ксанти. Осъществена е консултация, относно финансирането на новите образователни звена. Направени са предложения за инициативи, които да влязат в програмата на агенцията за 2015 г. Председателката на сдружението Илиана Власакиду е номинирана за предстоящото издание на Българка на годината 2014, подкрепена и от ГК в Солун. . 28 – 30 ноември

- **Организиране на инициатива „Деца играят за деца”;**

ДАБЧ организира гостуването на детската театрална група към Поетичната работилница на Народната библиотека „Детко Петров” в Димитровград, Сърбия със спектакъл за софийските деца „Разпродажба на сънища”. Представлението съвпада с предколедната инициатива на домакините от страна на Националния дворец на децата - украса на елха, коледен концерт и арт-ателиета. Преди представлението е организирана среща на децата с ръководството на агенцията. Поднесени са подаръци за малките артисти и осигурена храна за деня. Групата е водена от директорката на библиотеката в Димитровград, писателката Елизабета Георгиева. 19 декември, 14.00 ч.

В сътрудничество с НПО са организирани:

- **Изложба от литературни и художествени творби на тема "Защо са ни ценни старобългарските писмена?"**

Това е първият етап на инициативата „Бог – Светът – Човекът” по повод 1 150-годишнината от моравската мисия на светите братя Кирил и Методий. Инициатор и главен организатор е Фондацията „Свети Евтимий патриарх български” с подкрепата на Столичната библиотека и ДАБЧ. Осигурени са три награди за отличените участници от чужбина: Драгана Ангелов от Димитровград, гимназия "Св. Св. Кирил и Методий", Татяна Николаева от Хюстън, САЩ, и Елизабет Феррара от Рим, Италия. м. януари

- **Конкурс на Фондация „Човешката библиотека” на тема „Копнежи за ученическо творчество”**

Проявата е насочена към децата и младежите от България и българските общности в чужбина. ДАБЧ съдейства с огласяване на инициативата на сайта. м. февруари

- **Фестивал на гатанката, четвърто издание**

Основни организатори са Детската телевизия „Аз мога, аз знам” и БУЦ „Знание”, Чикаго, срещнали подкрепата на ДАБЧ и Националния дворец на децата. Организирана е изложба и е изнесен концерт. От страна на агенцията се осигуряват купи и медали за отличените участници. м. юни

- **Конкурс на Фондация „Човешката библиотека” на тема „Копнежи за ученическо творчество”**

Проявата е насочена към децата и младежите от България и българските общности в чужбина. ДАБЧ съдейства с огласяване на инициативата на своя сайт. м. февруари

6. Подпомагане на културната и образователна дейност на българските училища и организации в чужбина

6. 1. Материално осигуряване на учебния процес и културни дейности в българските неделни училища

За сметка на бюджета на ДАБЧ е направен абонамент за научно-методически списания на издателство „Аз Буки” по български език и литература, история, педагогика, математика и информатика, химия и природни науки. Абонаментът е предназначен за 58 български училища в 17 държави в Европа, Северна Америка, Австралия и Нова Зеландия.

През периода от началото на годината до м. ноември са предоставени **58** комплекта с материали в помощ на обучението по български език и литература, история и география на България и национални традиции. Преобладава българската художествена литература и учебните пособия. Извън тези пратки са отпуснати средства и закупени пълни комплекти с учебници и учебни помагала за **13** български училища, които са извън системата на субсидиране по НП „Роден език и култура зад граница” и ПМС № 334 на МОН: Базел, Дюселдорф, Милано, Лондон /2/, Бирмингам, Сейнт Питсбърг, Хюстън, Торонто, Отава, Кавала, Ксанти и Орестиада. Повечето от тях са нови образователни структури.

6.2. Подпомагане на български сдружения

Предоставени са общо **71** комплекти с материали за дружества на сънародниците ни в над 35 държави по света, които съдържат: българска художествена литература, книги за българските традиции, културно-историческото ни наследство и природни феномени, филми от българската класика и съвременното българско кино, знамена, български национални носии и др. Те са използвани ефективно за организиране на различни прояви с български знак: Дни на българската култура, кинолектории, чествания на 3 март, 24 май, 1 ноември, организиране на български информационни щандове в прояви с мултикултурен характер в страните от Европейския съюз. За съжаление, малко са рекламните материали за България, отпускани по заявка не повече от веднъж годишно /в много ограничени количества/ от Министерството на икономиката. Търсенето им е голямо, особено от български културни сдружения, основани в Германия, Австрия, САЩ.

II. Единение на всички българи и изграждане на български лобита в чужбина

A. Контакти и взаимодействия с българските академични общности в чужбина и с млади български професионалисти, възпитаници на чуждестранни университети

1.1. Основни направления

Един от постоянните приоритети на институцията е дейността, ориентирана към младежките сдружения на българите в чужбина, обединяващи студенти и млади професионалисти. Тя се осъществява в следните направления: *мониторинг* на младежките сдружения на българите в чужбина; *актуализиране на базата-данни* за числеността, структурата и организационното равнище на българските студентски общности зад граница; *изготвяне на материали с аналитичен характер*; проучване на нагласите на младите хора за *професионална реализация в родината*; организиране на *младежки форуми* по темата с участието на дипломанти и млади професионалисти, завършили чуждестранни висши училища; *подпомагане на културната дейност* на студентските сдружения, посветена на изграждането на положителен образ на България в страните от ЕС и по света; *консултации* по проблеми, свързани с организационното развитие на студентските сдружения; *популяризиране на дейността* им на сайта на ДАБЧ и в българските медии.

1.2. Инициативи и проекти

- **Честване на 3 март със студентите ни в Карлсруе**

Оказано е съдействие на Българското академично дружество „Кирил и Методий“ за отбелязване на националния ни празник. По молба на УС на дружеството е предоставен награден фонд за традиционната викторина, посветена на 3 март, както и 100 мартенички за членове на сдружението. От учредяването му преди 12 години то е в непрекъснат интензивен диалог с агенцията, реализирани са поредица от съвместни инициативи. По случай 10-годишнината от основаването му дружеството е удостоено с почетен плакет на ДАБЧ. Независимо от многократните покани през годините, за първи път е осъществено посещение на място от представители на агенцията по повод на празника. Участват над 150 млади българи, в т.ч. почти всички бивши председатели на сдружението, установили се вече на работа в немски компании в Мюнхен, Нюрнберг и други градове на Германия след дипломирането си в Университета в Карлсруе.

- **Съдействие за участието на Българското академично дружество „Бай Ганьо“ в Манхайм във Фестивала на културите**

Фестивалът е организиран от AIESEC в университета в Манхайм. AIESEC е най-голямата студентска организация в света, която вече 65 години предоставя на младежите възможности за развитие на лидерския им потенциал, както и стажантски програми в организации със стопанска и нестопанска цел. Преди няколко години на дружеството са предоставени фолклорни костюми от агенцията за участие в подобни събития. В провеждането на фестивала се включват 15 държави. От ДАБЧ са изпратени материали за българския информационен щанд. След гласуване за най-добре

представена страна победата е спечелена от Българското академично дружество „Бай Ганьо“.

- **Среща с български студенти във Франкфурт**

Организирана е със съдействието на Консулството на Р България в града. Участват инициатори за възобновяването на дейността на Българското академично сдружение в Дармщат с идеята дейността му да се премести във Франкфурт като се използва старата регистрация. Проведен е разговор за формите на сътрудничество с агенцията. м. март

- **Летен стаж в ДАБЧ**

Проведено е 13. издание на инициативата. Участват студенти от Испания, Франция и България. Темите за разискване са обединени в модулите: история и актуално състояние на българските общности по света; дейност на административно-правната приемна на ДАБЧ; инициативи, информация и издания на агенцията. Ежегодно летният стаж в ДАБЧ е с продължителност три седмици през м. юли.

- **Информирание на българските академични общности за Програмата за дистанционни стажове за български студенти, обучаващи се в чужбина, в партньорство с българския бизнес**

Инициативата е под патронажа на заместник министър-председателя по икономическото развитие и цели създаването на по-силна връзка между държавата, бизнеса и българските студенти, избрали да учат в чужбина. При подходящи условия тя би могла да се превърне в мост, който да върне младите хора в България. Мотото на инициативата за 2014 г. е: „България има нужда от вас!“.

- **Партньорство в организирането и провеждането на младежкия форум „Кариера в България. Защо не?“, седмо издание**

Инициатори и организатори са сдруженията „Тук-там“, „Back2BG“ и „Идентичност за България“, партньори на агенцията в реализирането на младежки проекти още от времето на тяхното основаване. Със средства на ДАБЧ са осигурени зали за семинарната част на форума в Интер Експо Център София. На самия форум агенцията участва с информационен щанд и презентация на дейността на институцията, насочена към младите българи в чужбина. Информация за инициативата преди и след нейното провеждане е публикувана на сайта на агенцията. Броят на участниците в последното издание е 1 227 души от 47 държави. Както и в предишни години най-популярната дестинация е Великобритания, откъдето идват 23% от участниците на форума. Следват Германия, САЩ и Холандия с по около 9%, а в първата десетка са още Франция, Дания, Италия. Сред кандидатите за професионална реализация в България и през 2014 г. има хора с опит от „по-екзотични“ държави като Екваториална Гвинея, Южна Африка, Бахрейн, Китай, Малта, Индия, Япония, Южна Корея и Йордания. Според данните от регистрационните форми най-желаният сектор, в които кандидатите искат да се развият, е Информационни технологии (ИТ), следван от маркетинг (PR) реклама, консултантски услуги, култура и енергетика. Популярни сред кандидатите са също сферите застраховане, автомобили, публичен сектор, финанси, медии и НПО. Над 70% от участниците на форума са намерили работодател, който харесват. Едва 46% обаче са открили подходяща свободна работна позиция или

стажантска програма. Според работодателите младежите с образование в чужбина имат по-практически знания, те са по-адаптивни към смяна на средата, по-целеустремени, по-иновативни и знаят повече езици на ниво близо до майчиния език. Предизвикателствата при работа с такива кандидати е, че те често не са наясно с реалността в България и не познават спецификата на пазара, имат по-голямо самочувствие и по-големи изисквания за възнаграждение, по-често сменят работата си. В ежегодната семинарна програма се включват лектори - експерти, мениджъри, общественици с международен опит. Данните от обработените анкетни карти, попълнени от участниците във форума, сочат че 25% от тях категорично имат желание да се завърнат в България, 42% вече са тук, 33% все още се колебаят, а под 1% от анкетираните са заявили, че не смятат да се връщат в родината. 10 септември

Б. Привличане на потенциала на българските общности по света с цел лобиране и изграждане на положителния образ на България

ДАБЧ подкрепя инициативи на наши сънародници, насочени към популяризиране на българската култура, туризъм и исторически забележителности в съответните държави и привличане на нови приятели на България. Подходящи поводи за подобни събития са честванията на важни празници от националния ни календар, участия в мултикултурни събития, представяне пред българска и чуждестранна публика на творчеството на български художници, изпълнители, танцови формации. Ограниченият бюджет, както и липсата на правна възможност за директно, макар и скромно финансиране на организаторите, ограничава рамките на съдействието ни. То се изразява в осигуряване на рекламни материали за България, издаване и изпращане на собствени продукти, подходящи за популяризиране на родните традиции и история, търсене на подходящи партньори у нас, отразяване на събитията на сайта на ДАБЧ и в българските медии.

По важни инициативи през отчетния период са:

- **Изложба „Мотиви от българския фолклор”**

Автор е художничката Петя Илиева. Изложбата е посветена на изследванията в областта на физиката на елементарните частици и българските научни дейци, работещи в ЦЕРН. В края на 2013 г. агенцията като съорганизатор финансира изработването на винили на 10 картини на художничката, експонирани и останали на оградата на българската мисия в Париж до началото на м. февруари 2014 година. През м. май картините гостуват в Европейското училище в Брюксел.

- **Участие в честването на 24 май, организирано от Германско-българското дружество „Приятели на България” и българското неделно училище в Саарбрюкен**

Специален акцент на празничната вечер е награждаването на Маргот Бер с паметния медал на ДАБЧ „Иван Вазов” за значителния ѝ принос в популяризирането на родната култура на територията на Саарланд, за развитието на приятелските връзки и взаимодействия, както и за осъществените многобройни хуманитарни проекти в

полза на България. Маргот Бер е учредител на Германско-българското дружество „Приятели на България” в Пютлинген през 1990 г. и в продължение на 20 години е негов председател. Под нейно ръководство са подготвени 41 транспорта с хуманитарна помощ за 15 нуждаещи се институции у нас.

- **Съдействие за организиране на Празник на българската роза във Фридрихсхоф, област Бургенланд в Австрия**

Празникът е анонсиран от инициатора и главен организатор Галерия кафе Гама – Елица Георгиева като Първи събор на българите в Австрия. От страна на ДАБЧ са предоставени рекламни материали за българския шанд и богата колекция от български игрални филми със субтитри и на немски език към съпътстващата програма. За оформения в сградата битов кът е осигурена тракийска носия. Събитието е открито от посланика на Р България Елена Шекерлетова, а от австрийска страна присъстват Ханс Шрамел, кмет на община Голс, Вернер Фридъл, кмет на община Цурндорф, Петер Шер, изпълнителен директор на жилищен комплекс Фридрихсхоф, Хартмунт Хайнрих, изпълнителен директор във Федералното канцлерство на Република Австрия. В програмата са включени изпълнения на кукерска група от България, танцова трупа „Китка”, основана във Виена, българското училище в австрийската столица, хор за автентично пеене. Засадени са 80 корена от Rosa damascena. Събитието е оценено изключително положително от австрийските домакини. 31 май

- **Съдействие за провеждане на „Дни на българската култура във Валенсия”**

Инициатор и организатор е Асоциацията на българката „Бялата лястовица” – Валенсия. От ДАБЧ е предоставена изложба за Св. Св. Кирил и Методий. В рамките на събитието е открита също така изложба „Български икони” на сънародничка от Испания и е изнесен фолклорен концерт. м. май

- **Дни на българската култура в Буенос Айрес**

Предоставена е изложба, издание на ДАБЧ, посветена на българската духовност и култура. В програмата е включен концерт на фолклорната формация към културно-просветното дружество „Иван Вазов” – Берисо, провинция Буенос Айрес. Местата на провеждане на празничните дни са Културния център и площад в центъра на Буенос Айрес.

- **Подкрепа на проекта на Германско-българското дружество „Иван Вазов” в Есен, Германия, за основаване на танцов ансамбъл и организиране на курс по български фолклор**

Сдружението е учредено преди 40 години, удостоено е с паметен медал „Иван Вазов” на ДАБЧ, а основателката и негова председателка през целия период е Калинка Кюпер, носителка на отличието „Българка на годината”. Предоставени са 3 мъжки и 3 дамски тракийски носии, както и няколко мъжки ризи с тракийски фолклорни мотиви. В танцовата трупа са записани 18 души, от които една германка. Първото участие на състава е в **Летния интернационален празник в Мюнстер**, организиран под мотото „Около света за един ден”, съвместно със сдружението Германско-българска

родителска инициатива „Ян Бибиян” от Мюнстер. Изпълненията на родопска гайда и популярни български хора са съпроводени с представяне на националната ни кухня. Празникът е анонсиран и след това подробно отразен на сайта на агенцията. 14 юни

- **Съдействие за участието на новосформирана танцова група към Германско-българското дружество „Ив. Вазов” (Есен, Германия) в Летния интернационален празник в Мюнстер**

Главен организатор е Студентският съюз на чуждестранните студенти – AstA. От ДАБЧ на дружеството (едно от най-старите и активни на територията на ФРГ) са предоставени безвъзмездно 3 мъжки и 3 дамски носии, както и няколко мъжки ризи с тракийски фолклорни мотиви. Танцовата трупа участва съвместно със сдружението Германско-българска родителска инициатива „Ян Бибиян” от Мюнстер. Изпълненията на родопска гайда и популярни български хора са съпроводени от представяне на националната ни кухня. Празникът е анонсиран и отразен на сайта на агенцията. 14 юни

- **Подкрепа на международен фолклорен фестивал под надслов: „Българският фолклор е магия”**

Организатори са ръководителите на ансамбъл „Български ритми” – Лондон, клуб „Верей” – Чикаго и група "Димитровче" – Торонто. Инициативата е подкрепена активно от община Стара Загора с осигуряването на открита сцена на централния градски площад, оборудвана с техника за озвучаване и осветление, както и водещ на събитието. ДАБЧ логистично подкрепя събитието с предварителна разгласа и търсене на партньори в лицето на компетентните държавни институции. В програмата на откриването (25 юли в Стара Загора) и на следващия ден в Малка Верей участват седем ансамбъла, основани от сънародници, както и индивидуални участници от Канада, САЩ, Великобритания, Испания, Гърция и Кипър. При официалното откриване е поднесено приветствено слово от името на и. д. председателя на агенцията, а на ръководителите на съставите и индивидуалните изпълнители са връчени почетни грамоти и награди от ДАБЧ. 24-29 юли

- **Съдействие за организиране на Юбилейна вечер (60-годишнина) на оперната певица и поетеса Йонка Христова от Манхайм, Германия**

През 2004 г. в знак на признателност за нейните заслуги в популяризирането на българската култура и историческото ни наследство в Германия, както и по повод на тогавашния ѝ 50-годишен юбилей, ДАБЧ я удостоява с паметен медал „Иван Вазов”. Събитието през 2014 г. е организирано в Руския културно-информационен център в София и е подкрепено от Съюза на българските писатели, Федерацията за приятелство с народите на Русия и ОНД, Фондацията „Славяни”. В програмата са включени изпълнения на руски и български композитори и е представена новата стихосбирка на Йонка Христова „Пепел от рози”. м. септември

- **Партньорство в осъществяването на Проект „Толкова близо, толкова далече”, трето издание, съвместно с НДФ „13 века България” и под патронажа на президента на Р България**

За участие в изложбата са привлечени 18 български творци от САЩ, Канада, Италия, Испания, Австрия, Германия, Холандия, Великобритания, Франция, Белгия и Турция. На другия ден след откриването на изложбата в НДК (18 ноември) е организирана кръгла маса с участниците. Освен от ДАБЧ, проектът е подкрепен още от Министерството на културата, Столичната община, Асоциацията за развитие на София, както и от частни компании. От страна на агенцията са осигурени средства за издаване на каталог и всички останали рекламни материали за събитието. м. ноември

III. Информация, анализи, интернет и издателска дейност

1.1. Поддържане на базата-данни за българските общности

ДАБЧ поддържа и непрекъснато разширява базата-данни за българските общности във всички региони по света. През отчетния период тя е актуализирана съобразно динамиката на организационното развитие в отделните държави. Към ноември 2014 г. в електронния регистър на институцията са включени общо 890 структури, от които 438 са културни сдружения, 82 са български църковни общности, 143 са български медии и 227 са български неделни училища. Посочените структури са основани от сънародниците ни в 64 държави. Извън тази статистика за структури с различен профил на дейност, в регистъра са включени десетки културни формации - хорове, български фолклорни ансамбли, театрални труп и други. На сайта на ДАБЧ е публикувана контактна информация и за държавните училища – общо 98, с включено обучение по български език и литература в образователната система на Сърбия, Румъния, Украйна и Молдова.

Разширена е базата-данни за българи с успешна професионална реализация извън пределите на страната. Във връзка с провеждането на последното издание на „Българка на годината“, както и на третото издание на проекта – изложба „Толкова близо, толкова далече“, е включена допълнителна информация за български творци, живеещи в чужбина. Актуализирани са данните за числеността на българските общности по света в съответните държави. За страните от Европейския съюз са посочени и официалните данни за броя на българските граждани. Информацията е изготвена в табличен вид.

С оглед изготвянето на Националната стратегия за българите и българските общности в чужбина, проектът е изпратен до всички организационни структури на сънародниците ни с цел обсъждане и отчитане на техните бележки и предложения. Стратегията е приета от МС на Р България на 23 юли 2014 година.

1.2. Участие в проекти и дискусии

Изготвени са презентации и изложения във връзка с участието в следните форуми:

- **Конференция по международна миграция**, организирана от Института за икономически изследвания при БАН в рамките на българо-швейцарски проект. От ДАБЧ е предоставена информация за развитието на миграционния поток от България към Германия в периода след 2007 г. и състоянието на българската общност в Германия.

- **Младежки форум „Кариера в България. Защо не?“**, седмо издание; презентация за младежките проекти на агенцията и формите на сътрудничеството с организациите на българските студентски общности.

- **Научна конференция „Българи в чужбина, чужденци в България: институции, организации, общостен живот“**. Организатор е ИЕФЕМ при БАН. Представена е дейността на ДАБЧ по приоритети.

- **V-та Национална среща „Завръщане към корените“**, организирана от Съюза на тракийските дружества в България и Президиума на БАН.

- **Конференция във връзка с проект за трансгранично сътрудничество България – Сърбия**. ДАБЧ участва в дискусиата по проблеми, свързани с развитието на българската общност с акцент върху обучението по български език в районите на Босилеград и Димитровград.

- **Проект с работно заглавие „Малката България“**, с автор София Стойчева. В основата на подкрепения от ДАБЧ проект е създаването на документалния филм, посветен на разпространението на родните фолклорни традиции по света. Предварително са проведени срещи и консултации с творческия екип. Предоставено е официално писмо за подкрепа с цел кандидатстване за финансиране от Националния филмов център, както и информация за български фолклорни ансамбли в Европа и Америка.

- **Проект на Фондация „България около света“ под надслов „Мисия България - около света“**

Проектът цели изграждането на положителния образ на България и приносът на българите в световната култура. Представянето ще бъде изпълнено чрез околосветско плаване с яхта В допълнение се планират срещи по места с представители на българските общности и приятели на нашата страна, като на тях ще бъдат излъчвани материали за българската култура, археология, фолклор, природа. От страна на ДАБЧ е оказана информационна подкрепа при старта на проекта през есента на 2014 г., конкретно осъществяването на контакти между организаторите и сдруженията на нашите сънародници

1.3. Изготвяне на информационно-аналитични материали по искане на държавни институции

По искане на МС, служебния кабинет с министър председател проф. Г. Близнашки в периода август – септември са изготвени:

- информация за дейности от програмите на ДАБЧ с възможност за финансиране по европейски проекти: образователна сфера, културна сфера, разработване на нови електронни продукти, подобряване на административния капацитет по ОПАК;

- информация за числеността и концентрацията на българските общности в Албания, Украйна, Молдова, Румъния и Сърбия;

- предложения за проект на Програма на правителството за стабилно развитие на Република България 2014 – 2018 година.

По искане от **Кабинета на заместник министър-председателя по координация на европейските политики Меглена Кунева** в края на м. ноември са изготвени информации за: основни дейности, осъществени през 2014 г, както и такива, планирани да се осъществят през 2015 г.; планирани публични събития и участия в такива събития за периода декември – февруари 2015; проблеми, свързани с основните функции на ведомството, в това число такива с потенциален публичен отзвук; необходимост от внасяне на въпроси, свързани с дейността на ДАБЧ за разглеждане от Министерския съвет; необходимост от законодателни инициативи по въпроси, свързани с дейността на ведомството

По искане на МВнР

В началото на отчетния период за териториалните дирекции в Министерството на външните работи са изготвени писма-становища по препис-извлеченията от отчетите за 2013 г. и планове за 2014 г. на българските посолства и генерални консулства за работа с българските общности в следните държави: САЩ (всички дипломатически представителства на България), Канада, Великобритания, Германия (всички дипломатически представителства на България), Австрия, Швейцария, Португалия, Нидерландия, Испания, Гърция, Сърбия (Белград и Ниш), Косово, Турция (Одрин и Истанбул), Румъния, Украйна, Молдова, Аржентина, Мексико и Куба. Изготвено е становище за състоянието на българската общност в Румъния и отношението на румънската държава към българското национално малцинство. Във връзка с работата на Смесената комисия по нерешените въпроси между България и Турция е изготвена справка за актуалното състояние на българската общност в Турция.

Във връзка със среща, организирана от Форума за млади дипломати по линия на Израелския съвет по международни отношения на тема „Отношения и позиции на различни държави към националните общности в чужбина”, изготвена е презентация на дейността на ДАБЧ – акценти, приоритети и специфика на работа в българските общности в чужбина (по искане на посолството на Р България в Израел). На срещата, проведена в резиденцията на българския посланик, участват представители на Изследователския институт „Бен Гурион”, Институтът по национална сигурност, Израелският съвет по международни отношения.

По повод възникналите проблеми около Българската православна църква „Св. Климент Охридски” в Диърборн (района на Детройт, САЩ) и заплахата от загубата на българския храм, е изпратено становище до МВнР, проведени са и разговори с Дирекцията по вероизповеданията.

По искане на администрацията на президента на Р България са изпратени:

- актуална справка за българската общност в Унгария за кабинета на вицепрезидента Маргарита Попова по повод работно посещение в Будапеща в периода 3-5 март 2014 г., посветено на 100-годишнината от основаването на Дружеството на българите в Унгария;

- актуална справка за българската общност в Полша по повод официалното посещение на президента Росен Плевнелиев във Варшава в периода 18-19 ноември 2014 г.

2. Оптимизиране на формите за общуване със сънародниците; интернет дейност

През отчетния период редовно е актуализирана информацията, публикувана на **административния сайт**, отнасяща се до структурите на българските общности по държави и по профил на дейност. На съответните места са качени данните за новите структури. Публикувани са текстове и снимки за всички прояви, организирани от агенцията у нас или в чужбина за периода. При необходимост периодически се качва информация по важни за сънародниците ни въпроси като информация за лицата, кандидатстващи за удостоверения за български произход или парламентарните избори през м. октомври 2014 година. Общият брой на публикуваните на административния сайт на ДАБЧ материали за периода е 85, от които 59 са изготвени от експерти в ДАБЧ.

Във връзка с изборите за Народно събрание в рамките на м. септември и до 5 октомври е осъществена разяснително-информационна кампания на ДАБЧ. Изпратена е информация до всички структури за разясняване на процедурата за заявяване на нови изборни секции в чужбина от българските граждани в съответните държави. В друга информация се изяснява възможността българските граждани да изпратят свои представители в секционните изборителни комисии в чужбина. Периодично в двата портала на ДАБЧ („Родина” и „Родина консулт”) е публикувана информация, свързана с изборите. Специално за целта е създадена и страница на агенцията във Facebook.

Поддържан е създаденият през 2011 г. по идеен проект на ДАБЧ **портал за информация и общуване „Родина” и електронен бюлетин "Калейдоскоп"**. Предимствата на тази нова форма на общуване и взаимодействие с българските общности е възможността успоредно с поддръжката на електронен бюлетин да се разработват и специални рубрики. В тях се представят значими български творци в чужбина, тяхното творчество, проектите и дейностите им в България. Отделена е рубрика за успешното кариерно развитие на млади българи в чужбина, както и за българските писатели извън България. В електронния бюлетин сдруженията на българите извън България могат да разкажат за значимите инициативи, програми, партньорства, контакти.

През 2014 година в електронния бюлетин „Калейдоскоп” са публикувани над 220 материала, предимно новини от живота на българските общности в чужбина. От момента на реализирането на „Калейдоскоп” (2011 г.) до днес са представени над 900 материала/публикации.

В рубрика „постижения” с авторски материали се представят важни инициативи и дейности на талантиливи българи в чужбина, свързани с изявите им в Родината.

Електронният портал и електронния бюлетин поддържат архив. С това се улеснява ползването от всички в публичното пространство на информация и новини от живота на българските общности през календарната година по държави и дестинации.

Поддържан е **електронен портал Родина-Консулт** (създаден през 2013 г. след разговори със сдружения на нашите сънародници) като формат за развитие и задълбочаване на общуването на агенцията с българите и българските общности в чужбина. Порталът предлага рубрики като „полезно”, „избори”, „данъчна политика”, „социална политика”, „здраве”, „нормативни актове” и т.н.

РодинаКонсулт е създаден като формат, който развива общуването с българите в чужбина, с оглед на интересите им: завръщане в България, влагане на пари, закупуване на имоти у нас, развитие на здравната система, особености на социалната политика,

легализиране на дипломи и др. Порталът предлага само публикувани в български медии материали, които да информират и консултират и не предлага публицистика. Заявена е тенденция за консултиране от юрисконсулт по правни въпроси, в перспектива, с представяне на най-интересните въпроси и теми в рубрика, според мнението на юриста. Създаден в услуга на българите в чужбина, РодинаКонсулт информира, ориентира, съветва, консултира и всеки месец предлага в различните рубрики по 30-35 материала.

2. Издателска дейност

Реализирани са следните издателски продукти на ДАБЧ:

- **Каталог на изложбата „Толкова близо, толкова далече”/2014 г.**

Издаден е по повод на организираната съвместно с Националния дарителски фонд „13 века България” изложба на 18 декември в София, подготвена в партньорство с Националния дворец на културата и Асоциацията за развитие на София. Тираж 500 бр.

- **Детски календар на ДАБЧ за 2015 г.**

Календарът е с подбрани наградени творби на участници в последните издания на литературния конкурс „Стефан Гечев” и на конкурса по изобразително изкуство „България в моите мечти”. Предназначен е за българските училища в чужбина. Тираж 1000 бр.

- **„Имиграцията в Бразилия. Бесарабски българи и гагаузи”.**

Автор е Жорже Косиков, бразилец, потомък на бесарабски българи - имигранти, член на Академията за правни науки в Рибейрао Прето. Преводът от португалски и издаването на книгата е осъществено от ДАБЧ, научен консултант е проф. д-р Н. Червенков, Кишинев. Тираж 500

IV. Взаимодействие на Държавната агенция за българите в чужбина с други институции и държавни органи

ДАБЧ поддържа контакти и осъществява взаимодействия с всички държавни институции и неправителствени организации, имащи отношение към историческото развитие и съвременното състояние на българските общности по света. Извън посочените в съответните раздели на настоящия отчет институции, *агенцията участва в следните комисии и работни групи:*

- **Постоянна междуведомствена комисия по въпросите на образователната дейност сред българите в чужбина, създадена с Решение № 465 на МС от 23.06.2011 г.**

В работата ѝ участват представители на МОН, МВнР, ДАБЧ, МВР, ДАНС и Съвета на ректорите. Създадена е със заповед на министъра на образованието и науката, провежда заседания веднъж месечно. Ангажиментите на ДАБЧ се реализират в

съответствие с приетия Правилник за дейността на комисията. През отчетния период агенцията изработва и координира проект за информационни дни на българското висше образование в Молдова и Сърбия, участва и в работната група по неговото реализиране на място през м. април. В периода юни – юли 2014 г. експерти от ДАБЧ участват и в кандидат-студентската кампания по ПМС 103/1993 и ПМС 228/1997 в Молдова, Украйна, Сърбия, Албания и Косово.

- **Междуведомствена комисия по въпросите на българските неделни училища в чужбина**

Комисията осъществява дейност в съответствие с утвърдените на 25.11.2013 г. правила от министъра на образованието и науката. В нея участват представители на Министерството на образованието и науката, Министерството на външните работи, Министерството на културата и ДАБЧ. Разгледаните на работните заседания проблеми засягат състоянието на създадените от сънародниците ни образователни звена и отпускането на субсидии за подпомагане на учебния процес съгласно двата финансови инструмента: Постановление на МС №334/11.2011 г. и Национална програма „Роден език и култура”, стартирала през 2009 г. и подновявана ежегодно. В резултат от дейността на комисията е актуализиран списъкът на българските неделни училища, одобрен по-късно от министъра на образованието и науката за 2014 година. Разгледани са всички постъпили проекти по НП „Роден език и култура”, кандидатстващи за финансови средства за учебната 2014/2015 година. Размерът на отпуснатото финансиране по постановлението и по програмата възлиза общо на 6 101 749 лева.

- **Междуведомствена работната група в изпълнение на актуализираната Национална стратегия за демографското развитие на населението в Р България (2012-2030)**

ДАБЧ участва в Междуведомствена работната група, създадена със заповед на министъра на труда и социалната политика. Ангажиментите на агенцията са включени в осъществяване на дейностите по Направление 5.3. (Приобщаване към България на деца и младежи от Югоизточна Европа), Направление 5. 4. (Професионална реализация в България на млади българи с образование и опит, придобити в чужбина) и Направление 5.6 (Подобряване на информационното осигуряване на българите и българските общности). Изготвени са отчети за реализираните дейност.

- **Междуведомствена работната група по Националната стратегия в областта на миграцията, убежището и на интеграцията 2011- 2020 г.**

Създадена е със заповед на министъра на труда и социалната политика. ДАБЧ участва в изпълнението на Националната стратегия в областта на миграцията, убежището и интеграцията (2011 – 2020 г.) в частта „Политики към българите в чужбина”. В съответствие с мярка №56 е разработена Национална стратегия за българите и българските общности по света. Тя е приета на 23 юли 2014 г. от Министерския съвет на Р България. Стратегията цели създаването на политическа

рамка за изграждане на комплексна, дългосрочна и интегрирана държавна политика за българските граждани и историческите български общности в чужбина.

- **Участие на ДАБЧ в Съвета по гражданство към Министерството на правосъдието; член на Съвета е и. д. председателя на ДАБЧ;**

Участват представители на Министерство на правосъдието, ДАНС, МВнР, МВР – дирекция „Миграция”, Държавна агенция за бежанците, ДАБЧ, МТСП, Министерство на здравеопазването. Разглеждат се преписките на кандидатите за българско гражданство като представителя на всяка институция гласува .